

Nujna prošnja.

Naše uredništvo nujno potrebuje fotografijo pokojnega Mateja Močnika, bivšega urednika „Učit. Tov.“ — Prosimo tistega, ki to fotografijo ima, naj nam jo takoj pošlje. Vrnemo mu jo v kratkem času. Uredništvo „Učiteljskega Tovarisa“.

Beseda preganjanega učitelja.

Ni mi na tem, da bi pel slavo tistim, ki so ustvarili „veliki moment“, niti da bi tožili, kako preimenovali se godi onim, ki so si v tej deželi (t. j. Kranjski) izvolili širiti luč izobrazbe in zidati temelj, na katerem stoji vsa kultura.

Več mi je do tega, da bi zvedeli tudi v boju osiveli tovariši, kako se godi v teh zlatih časih tudi nam mlajšim in da bi spoznali vsi, kako silna potreba je vstvariti večno prijateljstvo med njimi.

Učitelj, spoznavaj učitelja kakor samega sebe, posebno ti, ki si vstopil s svežimi močmi in z veselo nado, da boš smel preganjati mrakove iz dežele.

Prijateljstvo bodi tako čvrsto, da stopi cela falanga za enega v boj!

Nam ni za komoditeto, nam je za to, da bi vsakdo izvrševal lahko v miru kulturno delo, nam je za veliki moment resnice in svobodnega človeka.

Ponužajo naj nam karkoli hočejo, ne odstopimo od svojega prepričanja! Kako uboren je človek, ki prostituira svojo dušo!

Triumfira lahko le oni, ki si je ohranil svobodo duše in srca!

Ko bi se prodal pred letom, bi postal nadučitelj in če bi letos zatajil, kar je človeškega v meni, in sprejel načela nečedne živadi naše za svoje, bi me ta živad vzela za svojega!

Vendar rajši odstopim od njih, ki ne poznajo pravice in mi ne dajo tega, kar mi gre, da bi lahko opravljal svojo lepo dolžnost!

Gnusite se mi sicer, a večji kakor ta gnus je v meni zavest triumfa, ker me niste premagali!

E. Š.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrovana zadruga z omejenim jsmstvom.

Promet do konca oktobra K 205.260-39.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znakih. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znakov se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2.2.—1/2.3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Celjsko učiteljsko društvo. Opozarjamo še enkrat na to, da zboruje naše društvo dne 19. novembra t. l. ob četrti na 12. uro dop. v navadnih prostorih po določenem vzporedju.

Tovariš B. Vrečer je obljubil zanimivo predavanje: „Izlet v Pariz“.

Obilo udeležbo pričakuje

o d b o r.

Srednješolski vestnik.

** Gimnazijec pobegnul. Iz Ptujja je pobegnul 12 let stari gimnazijec Fric Pevce. Pisal je pismo, da namerava iti v smrt.

** Umrl je v Sarajevu štajerski Slovence profesor Josip Pravič.

Književnost in umetnost.

Zvonček. Vsebinska 11. št.: 1. Dragica v cerkvi. Jos. V. and. Pesem. — 2. Kaj nam je pripovedoval naš dedek. A. Pesek. Povest. — 3. Kako poslušajo Drobantovi „Slaboto“! Podoba. — 4. Nanika. Janko Legat. Povest s podobo. — 5. Zvonovi o Vseh Svetih. Dušana. Povest. — 6. Povest o mehurčkih. Ivo Trošt. Povest s podobo. — 7. Kako je Jurij odkril nekaj že davno znanega. Julij Nardin. Poučni spis. — 8. Basni. Fr. Jordan. Basni s podobo. — 9. Jesenski jutro. Jos. V. and. Pesem.

— 10. Pouk in zabava. Demant. Ljubomil Vidmajer. — Najdražja dežela na svetu. — Hude posledice pijanosti. — Še neznan deli sveta. — Kako brzo letajo ptice. — Rešitev. — Kotiček gospoda Doropoljskega. Priporočamo!

O dostojnosti. Spisal Edvin Rozman, konces. učitelj plesa. V Ljubljani 1909. Samozaložba. Cena: za dijake 40 h, za druge 70 h. — Lepo, spretno in strokovnjsko sestavljena knjižica zasluži vse priznanje in splošno razširjenje zlasti sedaj, ko se z najvišjega duhovniškega mesta v deželi Kranjski širijo umazani „nauki“.

Romana „Prokleta!“ 4. snopič je izšel z naslovom: „Skrivnosti starega Mardochea“. — 5. in 6. snopič izideta skupno te dni. Do Novega leta bo ves roman (8 snopičev) na svetlem. Dičijo ga izvirne slike akademskega slikarja Smrekarja. Naroča se pri V. Požgaju v Kranju.

Politiški pregled.

* **Zgodovinar Delbrück proti germanizaciji.** Znani nemški historik dr. Hans Delbrück je imel celo vrsto predavanj v Poznaju, v katerih je govoril o celi današnji germanizatorski politiki Nemčije in o narodnostnem vprašanju. Pravil je, da veliki voditelji nemške ideje, Stein, Scharnhorst, Gneisenau, niso pojmovali nemške ideje tako, kakor se danes pojmuje. Nad narodno idejo so stavljali obče interese: svobodo, blaginjo itd. Proti Napoleonu se ni nihče boril za narodnost nego za svobodo. Ne smemo pozabiti, da 12 milijonov avstrijskih Nemcev ni prištevati nemškimi državljani. A zakaj težimo mi za edinstveno nacionalno državo? Čisto narodne države ni na svetu. Delbrück močno obsoja protipoljsko politiko. To, kar delajo Prusi že več kot dvajset let v istočnih pokrajinah, ne bo imelo ne materialnega ne moralnega uspeha. Pred dvajsetimi leti je pisal Delbrück, da bo ta politika oslabil Nemce, Poljake pa podkrepila. To trdi tudi danes in pravi poslanecem: „Idite in pogledajte naše kolonije!“ A se li ni moglo za tri četrt milijarde zgraditi mnogobrojnih vasi in ustvariti stotere blaginje toliko ljudi, kolikor se jih sedaj zamaš muči s tujstvom? Neki Nемеc pravi celo, da postajajo Poljaki v vseh ozirih svobodni, dočim se Nемеci pogrezajo v odvisnost. Zraven pa še nastaja to zlo, da rastejo na zapadu Nemčije velike poljske kolonije.

* **Bivši minister poljedelstva dr. Braf,** pojde — kakor poročajo češke novine — na daljšo poučno potovanje v Italijo.

* **Češka socialna demokracija in lex Axman.** Češka socialna demokracija je imela sejo, na kateri je sklenila izjavo, da nemški deželni zakoni niso narodno-obrambni zakoni, ampak politički justament-zakoni. Ker ima Bienerthova vlada glavno krivdo na tem atentatu na češki narod, je izgubila zadnje pravo do obstanka. Njen daljni obstanek znači izredno veliko političko nevarnost. Klub čeških socialnih demokratov svari pred uporabo § 14. in pred katastrofalnimi posledicami, ki bi nastale zbog takega sistema. Tako češka socialna demokracija, ki se nahaja v tem slučaju v navzkrižju z nemško socialno demokracijo.

* **Ustanovitev avstro-ogrškega konzulata v Vladivostoku.** Iz Petrograda poročajo, da je avstro-ogrška vlada sporočila ruski vladi, da namerava ustanoviti v Vladivostoku avstro-ogrski konzulat.

* **Stroški „veleizdajniškega“ procesa.** Krasno hrvaško novice pripovedujejo zagrebške novine; Stroški „veleizdajniškega“ procesa znašajo do konca oktobra 1909 kron 342.719. Sam Nastić je naredil „kšeft“ za K 15.000. Stenografski zapisnik stane kron 60.000. Medtem ubogi hrvaški kmet beži v Ameriko, ker doma ni kruha!

* **Sibirski deportacija odpravljena!** Ruski minister pravosodja je predložil dumi zakonski načrt, po katerem se odpravlja deportacija prostih in političkih zločincev v zloglasno Sibirijo. Namesto Sibirijske bodo zidali po večjih ruskih mestih — moderne ječe.

* **Kolik stanejo avstrijski upokojeni ministri državo.** V Avstriji imamo sedaj 30 upokojenih ministrov, ki vlečejo od leta 1893. lepo vsoto pokojnine 1.220.000 K. Ta vsota je samo zakonito določena, v resnici pa je veliko večja, ker so si znali nekateri ministri preskrbeti milostnim potom zvišane pokojnine.

Učiteljski vestnik.

Zensko vprašanje in učiteljica.

Referirala na shodu učiteljskih abiturientov E. Keržičeva.

(Dalje.)

Vendar pa zakon še ne pripoznava ženski docela istih pravic nad lastno dečo, kakršno ima mož. Dokler sta živa oba, oče in mati, se razlika še ne pokaže toliko. Kakor hitro umrje eden staršev, moramo takoj spoznati, da pred zakonom ne velja mati za isto kakor oče. Ako umrje otrokom mati, ostane njihov edini varuh oče, ne glede na to, ali je za vzgojo svojih otrok sposoben ali ne. In kolikokrat ni! Vse drugače, ako umrje oče. Materi ne priznava zakon zmožnosti oskrbovati svoje dece sami,

marveč ji postavlja varuha, ki ima do mladotnih otrok vso oblast v rokah.

Kako zlorabljajo te oblast jerobi, bo marsikom znano. Akoravno ostanejo otroci še nadalje pri materi pod njenim nadzorstvom, vendar ona ne sme ukreniti ničesar brez posebnega dovoljenja jerobovega. Tu vidimo čisto naravno vsaki civilizaciji v obraz bijoče dejstvo: lastna krvna mati mora odstopiti svoje naravne pravice tujemu človeku. V drugih kulturnih državah, vsaj v Nemčiji, so sicer že odpravili ta ostanek barbarizma prejšnjih dob. Tu postavljajo sodišče jeroba otrokom le takrat, če n. pr. mati te sama zahteva, ali če je oskrbovanje imetja jako zamotano ali pa če se mati drugič poroči in bi se zamogla zaradi tega vdati preveč moževemu vplivu na škodo otrok. Vendar ima prvo besedo v takem slučaju mati in ji varuh le na strani kot svetovalec pomaga. Tako drugje, a pri nas?

Pri nas se moramo še vedno boriti s starimi podedovanimi institucijami, ne glede na to, če zadostujejo duhu časa ali ne.

Seveda, dokler ženska velja za inferiorno odvisno bitje — in se sama noče pospeti iz letargije, ki vlada zdaj med večino ženstva — niti ne moremo pričakovati nič boljšega.

Toda mislim, da so pridobitve ženskega osvobodjenja zadnjih let tudi dosti šokozale, da je ženska baš tako nadarjena kakor moški. In spričo teh pridobitev bi bilo skoro čas, da pade ta kitajski zid zastarelih predsodkov.

Ničev je ugovor, da so ženskam preveč tuja pravna vprašanja, sploh vse, kar se tiče javnega življenja. Seveda morajo ostati nezavedne in neizkušene, ako jih postavimo pod kuratelno, pod večno varuštvo.

Dajte ženi iste šole in postopajte v šoli z dekletki tudi kot z državljani! Pouče naj se one kakor moški o ustavi in naj se ta važen del zgodovine ne erta na dekliških zavodih kakor n. pr. na našem slavnem ženskem učiteljskem v Ljubljani. In učiteljica bi morala o tem podati osnovne pojme v ljudski šoli, kakor je predpisano — kako — to je vprašanje!

In takozvane sufragetke kličejo: Dajte ženski politički pravice kakor možu, in kmalu bo njeno javno nastopanje istotako jasno kakor možovo. Zahtevajo volilno pravico.

(Konec.)

Kurzovec med učiteljskimi študenti hoče uvesti koroški deželni šolski svet. Razpisati namerava štipendije za one nemške učiteljske študente, ki bi se hoteli učiti slovenski. — Tako bi si počasi vzgojilo nemško misleče učitelje, ki bi jih lahko nastavljal tudi na slovenskih šolah. — Vkljub temu namreč, da ima sedaj vse polno slovenskih učiteljskih abiturientov, ki čakajo na službe, in vkljub temu, da je par šol med Slovence, ki pogrešajo učiteljskih oseb, deželni šolski svet noče Slovencev nastavit, menda iz strahu, da bi ti slovenski učitelji vagajali otroke v narodnem duhu!

Vestnik.

Vabilo. V soboto dne 13. t. m. prirediti „Deželno slovensko učiteljsko društvo“ prvo letošnje zborovanje v Narodnem domu v pritličju na desno. Zborovanje se prične ob pol 8. uri zvečer. Predaval bo gospod Gustav Waschte o temi: Glasbeno polje učiteljstva. Odbor vabi na zborovanje prav vlijudno vse učiteljstvo posebno pa one gg. tovariše in gospičee tovarišice, ki delajo usposobljenostni izpit.

Odbor.

Iz šolske službe na Kranjskem. Ker se je supletinja Alojzija Maurin odpovedala službi, je bil imenovan za supletenta v Cerknici učitelj Egon Gregorič. Dosedanja prov. učiteljica Jelenčeva v Kolvratu se je odpovedala službi in na njeno mesto pride učiteljica Marija Urbančič. V Toplice-Zagorje pride namesto na dopustu se nahajajoče učiteljice Garbaisove bivša učiteljica Pelko-Susteršičeva. Ker je učiteljica Antonija Hribarjeva zaradi boleznih na dopustu, pride v Št. Vid pri Zatični učiteljica Ana Jakova.

Odpovedal se je učiteljski službi na Kranjskem provizorični voditelj v Ligonji pri Vrhniki, ker več ne more prenašati pritiska, da bi zaradi definitivnega nameščenja postal klerikalec. Pritiskajo nanj že celo leto, odkar je napravil definitivni izpit. Ta srečni človek se imenuje Ernest Susteršič. Blagor mu!

Imenovanje. Učitelj Josip Valončič na okoliški deški šoli v Celju je imenovan za definitivnega učitelja na ljudski šoli v Zidanem mostu ob juž. žel.

Iz učiteljske službe na Kranjskem. Definitiven je postal prov. učitelj Rajmund Novak na rudniški šoli v Idriji. Na imenovani šoli sta naknadno potrjeni kot volonterki učiteljica kandidatinja Sidonija Krapš in Angela Gruden. — Suplentka Marija Bulc pride namesto učiteljice Elvire Bernot v Veliki Podlog. V brezplačno službo je pripuščena učiteljica kandid. Pavla Pirkner v Ribnici. Učiteljica kandid. Ivana Munda pride kot supletentka v Št. Peter. V Nevlje pri Kamniku pride kot supletentka Pavla Bergant. Učiteljica kandid. Friderik Sada pride kot prov. učitelj v Št. Vid pri Zatični.

Za šolo v Mostah daruje od vsakega prodanega litra vina po 2 vin. gostilničar Franc Brinovec v Novem Vodmatu št. 83. Vse hvale vredne! Naj bi ga posnemali drugi gostilničarji v Mostah!

Z Jesenice na Gorenjskem nam pišejo: Dne 31. oktobra so tu uprizorili „Anico“ tragedijo v 4 dejanjih, ki jo je spisal tov. Leon Pibovec. — Uspela je krasno! Poleg odraslih sodelujejo tudi otroci, ki so tako ljubko igrali in tako izborno rešili svoje vloge, da se je porosilo marsikatero oko. Škoda bi bila pač, da bi to res lepo delo in izborno delo ostalo le v zaprašenih foliantih, ampak prosimo tovarišavtorja, da jo obelodani. — Vsi so se veselili te igre, le eni ne, le enim ni bilo všeč, da tudi učitelj dela. le eni se boja konkurence svojim „Lurškim pastaricam“ in sličnim „igram“. Kdo drug je to, kož kranjski duhovnik, jeseniški maziljenec božji, ki so opljuvali vse in v svoji naivnosti in neumnosti denuncirali vse, seveda le sebi v sramoto in blamažo. Der grösste Schuft... Glej sobotnega „Slovenca“! S.

Roditeljski sestanek v Lokvi na Krasu. Gospod urednik, gotovo ste že iskali na zemljevidu Kras, da poznate, če ga ni še vzela temna noč. „Učit. Tovarisi“ izhaja za vse slovensko učiteljstvo, a s Krasa ni vesti v njem. Tu živimo lepo solidno, dihamo počasi, da se ne prenamagimo, tako nekako bi rekel opazovalec. Šalo v stran, moj namen ni to kritikovanje, ki zna koga neprijetno dirniti, opisati moram dogodek, ki je vreden, da se otne pozabljenosti! V nedeljo 24. oktobra, je priredilo učiteljstvo v Lokvi pri Divči roditeljski sestanek, ki se ga je udeležilo nad 35 očetov in okole 30 mater. Navzoče je bilo domače učiteljstvo ter voditelj iz Povirja. — Kolega Al. Hreščak je v poljudnem predavanju razlagal navzočim pogubonosni vpliv alkoholizma in javne nemoralne nedolžne mladine. Namen v ljudstvu zbuditi zanimanje za nraštveno povzdigo ljudstva, posebno mladine, tega našega upa, se mu je posrečilo. — Ljudje so pazno poslušali njegova izvajanja ter so bile resolucije na zupanstvo v svrhu boljšega nadzorovanja mladine posebno ob nedeljah in praznikih med službo božjo ter ob javnih plesih sprejete soglasno. Dal Bog sreče takim prizadevanjem, a kolegom po Krasu kličem: Na dan s sestanki! Na delo za boljšo bodočnost ljudstva, za toliko potrebno, res moderno vagojo! X.

Gorupove ustanove za deklice. S pričetkom prvega semestra šolskega leta 1909/10. se bo podelilo sedem mest Josip vitez Gorupove ustanove za gojenke višje slov. dekl. šole v Ljubljani po 386 K na leto. Pravico do užitka te ustanove imajo pridne gojenke omenjene šole, in sicer: a) slovenske deklice, ki so z ustanoviteljem v serodu, b) ako bi teh ne bilo, deklice slovenskih, oziroma hrvaških staršev iz Kranjskega, Štajerskega, Koroškega, Primorskega, (to je iz Trsta, iz Goriške in iz Istre), z Beke in iz hrvaškega Primerja, c) ako bi teh ne bilo, deklice drugih slovanskih rodov sploh. Pravica podeljevanja pristaja ustanovitelju. Prosilke za ta ustanovna mesta naj svoje s krstnim ali rojstnim listom, z ubožnim listom, z zdravniškim izpovedalom, z izpovedalom o cepljenih kozah, nadalje s šolskimi izpovedali v poslednjih dveh semestrih in ako prosijo za ustanovo iz sorodstva, z zakonitim rodovnikom opremljene prošnje vlože najkasneje do 20. novembra 1909 potom šolskega ravnateljstva pri e. kr. deželni vladi v Ljubljani.

Protestantski otroci v Mariboru. Protestantizem se v Mariboru jako širi. Dočim je bilo leta 1900 priglasenih samo 38 otrok za pouk v verouku, jih je letos 223, ki se jih poučuje v 14 oddelkih 19 ur na teden. Večina jih je na ljudskih in meščanskih šolah (159), drugi pa na srednjih. Zanimivo je, da je tudi v mariborski okolici mnogo protestantov.

Nova slovenska kmetijska šola v St. Jurju ob južni železnici ni pričela, kakor je bilo nameravano, s poukom dne 3. novembra t. l. Pričetek se je na nedoločen čas odgodil, ker se stavba še ni — izvršila.

Iz seje ožjega e. kr. okraj. šolskega sveta tolminskega. Nadučitelj Kristjan Bratina dobi šestmesečni, Josip Semolič trimesečni dopust zaradi boleznih. Navovo se namesti učiteljica kandid. Vozorek za Stržišče, Oblesček kot supletinjo za Tolmin, učiteljica kandid. Podgornika za Čadrg. Premesti se učiteljica Ana Perin iz Pluženj v Drežnico, na njeno mesto pride učitelj Črnigoj, istotako se premesti učitelj Muznika iz Nemškega ruta na Zago, učiteljica Pleško pride v Nemški rut. Petletno dobo: Ana Mlekuš, Franc Miklavčič, Ivo Ivančič, Albert Dominko in Josip Rakovšek. — Sklene se ustanovitev nove potovalne šole Ravne-Jevšček in Soča-Lepena, če dovoli pomnoženi šol. svet domarna sredstva. Ugotovi se več računov in vname v znanje več nakazov. Olgi Mlekuš se dovoli, da vstopi kot volonterka na bovško šolo.

Nedostatek slovanskih šol v Istri. V Istri je Hrvatov in Slovencev 55-5% vsega prebivalstva, a šol imajo (razen zasebnih) 93 in 146 učiteljev. Italijanov je pa v Istri samo 39-5%, pa imajo 74 šol s 258 učnimi osebami. V letih 1903-4. je bilo 12.921 šoloobveznih otrok oproščenih, ker so jim bile šole oddaljene več kot 4 km, in od teh je bilo

slovenske dece 10.929. Ti torej niso mogli v šolo, so pa znani slučajji, da se je že za deset Italijančičev ustanovila državna šola. Sveta pravičnost, ti si temelj Avstrije!

Obrtno šolstvo.

Podpore za nabavo učil in obrtnih nadaljevalnih šolah. Iz cesarja Franca Jožefa ustanove za nabavo učil in učnih pripomočkov za uobzno učence na obrtnih nadaljevalnih šolah dobe za leto 1905. podpore sledeče šole: Ljubljana 550 K, Postojna 30 K, Krško 100 K, Rateče 70 K, Ribnica 50 K, Kranj 30 K, Škofja Loka 70 K, Tržič 50 K, Št. Vid pri Ljubljani 100 K, Cirknica 40 K, Novo mesto 50 K, Radovljica 70 K, Bled 90 K, Kamnik 70 K, Mengeš 30 K in Metlika 40 K.

Zidarsko šolo otvorijo 15. novembra letos v Lupoglavu na Goriskem in bo trajala do 31. marca 1910. Pouk bo razdeljen v tri tečaje in bo popolnoma brezplačen.

Iz slovanskih pokrajin.

○ **Nova preganjanja na Hrvaškem.** Upokojeni podpolkovnik Ahim Kubavec v Zagrebu je bil aktiven član srbske stranke. Sedaj ga je sodišče po nalogu državnega pravdnika zaprlo, ker ga sumijo, da je ponaredil oporoko bogatega Zagrebčana. Srbi trdijo, da so povsem drugi vzroki merodajni.

○ **Poljski dnevnik v Petrogradu.** V začetku decembra t. l. začne izhajati v Petrogradu poljski list „Dziennik Petersburški“. Glavni urednik mu bo Ciechowski. Pri listu bo sodeloval tudi prof. Pogodin.

○ **Kružok čeških slavistov** so ustanovili na češkem vseučilišču. Ta kružok bo prirejal kurze za učenje raznih slovanskih jezikov ter bo v stikih z društvi podobnega delovanja. Kružok bo nadalje prirejal predavanja o kulturnih vprašanjih slovanskih narodov.

○ **„Slovanski dom“** kot protiutež proti nameravani stavbi Nemškega doma v Sarajevu nameravajo staviti slovanska društva.

○ **Vseslovanski časnikarski kongres** se vrši drugo leto najbrže v Sofiji ob priliki vseslovanskega shoda meseca maja.

○ **Veliki darovi istrski družbi sv. Cirila in Metoda.** V zadnjem času je istrska šolska družba prejela od „Hrv. narodne zajednice v Severni Ameriki“ 4000 K, od mestne občine zagrebške 5000 K in volilo dr. Ante Starčevića 200 K, skupaj tedaj 11.000 K.

○ **„Vienac“ — književni dnevnik.** Hrvaški listi poročajo, da se je združilo več hrvaških pisateljev z namenom, da prično s 1. novembrom letos izdajati „Vienac“ kot književni dnevnik. List bo v prvi vrsti namenjen ljudstvu in bo razen leposlovnih del prinašal poučne članke ter v bogatem „Listku“ kratko poročal o vseh važnih stvareh v kulturnem svetu. Urednik „Vienca“ bo prof. dr. Rudolf Horvat.

○ **Za hrvaško šolo na Reki.** Dne 17. oktobra se je na Sušaku vršilo posvetovanje hrvaških rodoljubov, na čelu jim poslanec Barčič, kako oživiti in vzdržati na Reki hrvaško šolo. Shod je izvolil odbor devet članov, ki naj zadevo vzame v roko.

○ **Velike gradnje v Sarajevu.** V Sarajevu v kratkem razpišejo velika gradbena dela s tako-le proračunanimi stroški: obrtna šola 400.000 K, vojaška šola 400.000 K, sodna palača en milijon kron, poštno poslopje 7 do 800.000 K, kolodvor za ranžiranje vlakov en milijon kron. Raznatega napravijo hišo za stanovanje mohamedanskim duhovnikom s stroškom 3—400.000 K.

○ **Izlet slovanofilov in politikov na Balkan.** „Slavjansko občestvo“ v Moskvi priredi izlet na Balkan na parniku „Car Nikolaj II.“ Tega izleta se udeležijo razni ugledni ruski politiki slovanofili, na čelu jim predsednik državne dume N. Homjakov. Izlet prirede meseca novembra; trajal bo 10 tednov. Odpelejo se iz Odesa in posetijo ta-le mesta: Varno, Burgas, Carigrad, Bejrut, Jafo, Aleksandrijo, Atene in Solun. V Carigrad jih pridejo pozdravit odposlanci bolgarskega in srbskega parlamenta. V družbi teh odposlancev posetijo potem Sofijo in Belgrad, da se pouče tudi o življenju in delovanju teh slovanskih držav.

○ **Mali ruski carjevič** ima šele pet let, a je že hetman vseh kozakov, načelnik več ruskih polkov itd. Te dni se je naučil, da nekako podpiše svoje ime in za prvokrat je podpisal neko dnevno povelje. Ali take stvari jako malo zanimajo malega carjeviča; on se najbolje zabava, ko spleza na očetovo koleno. Ruski car je vrlo dober oče in se rad prilagodi vsem muhastim željam svojega sinka. Toda carjevič ima vendar najrajši starega častnika imenom Stefana, ki je pridelen carjeviču. Stari častnik prinaša redno carjeviču rženega kruha iz vojašnice. Ta kruh ima mnogo rajši nego vse druge slaščice. In ko zvečer, preden leže, moli, vedno v molitvi najprej spominja Stefanova. Ruski carjevič ima jako rad vojake in se mu zamalo zdi, ako ga straža ne pozdravlja.

○ **Policijsko detektivno šolo** so ustanovili v Zagrebu. Njen namen je zistematična strokovna in splošna izobrazba detektivov.

○ **Novo deželno blaznico** dobi Češka. Za nakup potrebnega prostora je določenih 650.000 K.

○ **Nastie išče službe.** Z Dunaja poročajo, da je znani Gjorgje Nastie vložil prošnjo za javno, redno službo v avstro-ogrskem ministertvu za vnanje stvari. Pripravljen je iti tudi v kak inozemski konzulat ali odposlanstvo.

○ **Staro Emono odkrivajo.** Na Mirju v bližini prostora, kjer bo zgrajena nova obrtna šola, so odkrili ostanke hiše stare Emone. Dobro se poznajo stopnice in vrata. Odkrili so tudi prekrasen mozaik, kakršnega še nima deželni muzej, ter dve dragoceni sulici in tri meče. Tudi to orožje je izredno dragoceno.

○ **Z očetom v preganstvo.** Lopuchin, šef tajne ruske policije, je bil obsojen v petletno proganstvo v Sibirijo. Sedaj hoče njegova mlada hčerka z njim in že sta odpotovali z vzgojiteljico v Moskvo, da pridete do zime v Sibirijo.

○ **V Zagrebu je umrl** 72 letni Štefan Koren, doma iz Šent Petra na Krajskem, ki je imel v Zagrebu hišo in malo trgovino. — Bil je velik skopuh in je naskoparil 30.000 kron, ki jih je zapustil — zagrebški cerkvi Sv. Petra.

○ **Zveza med jugoslovanskimi gledališči.** Uprava narodnega gledališča v Belgradu je dala iniciativo, da med jugoslovanskimi gledališči v Sofiji, Belgradu, Zagrebu in Ljubljani sklene dogovor, v smislu katerega naj bi se uprave teh gledališč medsebojno obveščale ne samo o repertoarjih kakor dosedaj, marveč tudi o drugih gledaliških odnošajih. V teh obvestilih bi naj bili predvsem podrobni podatki o igri in vlogah posameznih igralcev in igralk, o komadih, ki se predstavljajo, o dohodkih in stroških gledaliških predstav itd. To medsebojno obveščevanje bo služilo tako za študiranje jugoslovanskih gledaliških razmer, kakor tudi za razvoj jugoslovanske gledališke umetnosti.

○ **Razna srbska sokolska društva** so prijavila svoj prihod na slovanski sokolski zlet, ki se prihodnjega leta priredi v Levovu o priliki slovanske umetniške razstave. Poljaki bodo tedaj slavili namreč 500 letnico poljsko-slovanske zmage v Grunwaldu nad nemškimi križarji.

○ **Slovensko vino v Plznu.** V Plznu je začel točiti slovensko vino v svoji vinarni gospod E. Kaňka. — „Plzeňské listy“ prinašajo v listku „Nekoliko črt o slovenskem vinarstvu.“

○ **Slovani v Ameriki.** Slovanov v Ameriki je 5 milijonov. V Združenih državah je okolo pol milijona Čehov, pol milijona Slovakov, 2 milijona Poljakov, 400.000 Hrvatov in Srbov, 460.000 Rusov, 105.000 Slovencev, 80.000 Romarov. Poleg Združenih držav živi okolo milijon Slovanov v Južni Ameriki. Ti podatki pa najbrže niso točni.

○ **Najdeni stari srbski rokopisi.** Iz Sarajeva javljajo: V knjižnici Jošilović so našli znamenite staroruske rokopise. Med temi se nahaja zakonik srbskega carja Dušana in psalter z molitvami. Na rokopisih je letnica 1222. Bosanska vlada se pogaja z Jošiloviči glede nakupa dragocenih rokopisov. Srbski rodoljubi izkušajo to preprečiti, da bi to narodno svetinjno ohranili v narodnih rokah.

Razgled po šolskem svetu.

— **Na madjarskih trgovskih šolah** ni več mature. Madjarski minister grof Apponyi je odredil sporazumno s trgovskim ministrom Košutom, da se skrči triletni tečaj trgovskih šol na eno leto ter se odpravi na teh šolah zrelostni izpit.

— **Učitelje na dunajskih deških šolah** ne bo več. Tako je sklenil nižjeavstrijski deželni šolski svet. Učiteljice bodo z deških šol morale nazaj na deželske šole.

— **Demonstracije v katedrski dvorani.** Med otvoritvenim predavanjem rusinskega vseučiliškega profesorja Milkowicza v Černovicah so udri rumunski dijaki — kakih 150 — v dvorano in zahtevali rumunsko stolico. Vkljub temu, da je profesor pomirjevalno vplival, je moral predavanje sistirati.

650.000 otrok ne hodi v šole na Ogrskem, ker primanjkuje šol. V samem čisto madjarskem Kečkemetu je 4000 otrok brez šole. Lepe razmere — v kulturni Ogrski!

— **Ljudsko šolstvo na Češkem** stane na leto 52,726.209 K, učiteljstvo dobi plače 46,445.344 K. Od šolskih stroškov odpade na glavo K 7-12. Na Češkem deluje 23.500 učiteljev, na 278 prebivalcev odpade 1 učitelj.

— **Vodja macedonskih vstašev — šolski nadzornik.** Otomansko ministertvo za nauk in bogoslužje je bivšega vstaškega četovaldjo Jovanoviča imenovalo za nadzornika vseh bolgarskih in srbskih šol v monastirskem vilajetu. Srbi so zaradi tega silno razburjeni, zakaj Jovanovič je na sumu, da je (rojen Bolgar) izvršil več političkih umorov na Srbih. Pri mladoturkih pa ima Jovanovič velik ugled, ker je bil vedno znan kot odločen nasprotnik starega režima.

— **Stavka na dunajskem vseučilišču.** Enkrat smo že poročali o stavki dijakov zaradi pomanjkljivih prostorov v fizikalnem in kemiškem institutu na dunajski univerzi. Te dni je sprejel minister javnih del dr. Ritt deputacijo profesorjev, ki so se zavzeli za odpravo stavke, in ji je obljubil, da bo vse primerno ukrenil, da se dijaštvo zadovolji. Zaradi tega ni več stavke.

— **Tridesetletnica docentova.** Univerzitetni profesor dr. Franc Müller v Gradcu je praznoval 30. oktobra 30letnico svojih predavanj.

— **Prvi doktor montanistike v Avstriji.** Na montanistiški visoki šoli v Ljubnem je bil 26. pret m. promoviran doktorjem montanistike rudarski mojster B. Granig iz Celja. Granig je prvi doktor montanistike v Avstriji.

— **Zagrebški vseučiliški rektor** Volović — profesor na bogoslovni fakulteti — ni hotel vidimirati proglaša, ki mu ga je v to svrhu prineslo odposlanstvo hrv. napredne mladine za shod v proslavo Ferrerja. Rektor je rekel, da vidimira, če zgine s proglaša ime Ferrer. Lep „zaščitnik“ svobodne znanosti.

— **Hrvaško vseučilišče v Čikagu.** „Sloven“, ki izhaja v Čikagu v 4 slovanskih jezikih javlja, da se je osnoval tam narodni hrvaški odbor, ki ima nalogo nabirati prispevke za osnovanje čisto hrvaškega vseučilišča v Čikagu. Nabirati se ima 500.000 K.

Solsko zdravstvo.

Zrealo za želodec. Zdravniki londonske bolnice so iznašli zrealo za želodec, s čigar pomočjo je možno opaziti v želodcu opeklino, oteklino in sploh razne bolezni, ki so se doslej le s težavo določile. Želodčno zrealo se sedaj rabi samo v narkozi, upajo pa, da bo nova iznajdba toliko napredovala, da ne bo treba narkotizirati bolnika.

Raznoterosti.

× **Japonska vojna sila.** Leta 1904. so imeli Japonci 168 bataljonov pehote, 59 konjeniških stotnij, 114 baterij topov, 19 pehotnih topniških bataljonov in 2 prometna bataljona. Danes pa imajo 244 bataljonov pehote, 89 konjeniških stotnij, 161 baterij topov, 28 pehotnih topniških bataljonov, 19 trdnjavskih in 5 prometnih bataljonov. Vsega skupaj ima Japonska 1,904.000 izvežbanih vojakov, 115.000 zvežbanih ljudskih ustašev in 846.000 izvežbanih dobrovoljcev. Glavno pa je iskreno tovarštvo med častniki, ki jih veže velika ljubezen za stvar domovine.

× **Samostanske knjižnice v Avstriji.** Veliko zanimanje za stare rokopise, ki se kaže sedaj v vseh kulturnih državah, je dovedlo do tega, da so se začeli v Avstriji posebno zanimati za samostanske knjižnice. Ugotovljeno je, da imajo samostanske knjižnice vrlo znamenite reči. Zlasti so samostani od l. 1848. naprej jako pomnožili svoje knjižnice. V samostanskih bibliotekah se nahaja

2½ mil. tiskanih knjig, 25.000 inkunablov in 25.000 znamenitih rokopisov.

× **O vatikanskem jetniku.** Letni dohodki papeževi znašajo na leto skoro 25 milijonov frankov. In sicer mu nesejo posestva 885.000 fr., obresti vrednostnih papirjev 6.000.000 fr., darovi 5.500.000 fr. in Petrov novič 12 mil. fr. Od tega izda papež za svoj dvor, knjižnico, zbirke itd. 5.500.000 fr. Ubogemu vatikanskemu jetniku ostane torej na leto 20 mil. frankov.

Listnica uredništva.

V Istro: Porabimo danes teden. Pozdrav!

Ne zamudite

se letos prepričati o čudovito znižanih cenah

v veletrgovski hiši

R. STERMECKI v Celju.

Vzorci proti vrnitvi in pošiljati čez K 20.— franko.

Posebno po ceni je: fina satinasta odeja, šivana, lastni izdelek, samo K 8.—. 55 26 22

30 24—17

Angleško skladišče oblek

Ljubljana, Glavni trg 5.

Največja zaloga in izbira oblek za gospode in dečke, sportnih oblek, povrsnikov, dežnih plaščev in zimskih sukenj.

Obleke in povrsniki, kakor tudi damski kostumi se izdelujejo po meri in najnovjšem kroju.

Na zahtevanje se poslija na tebro tudi brez posezila. V zalogi so vedno najmoderneje damske obleke.

Jako nizke cene. O. Bernatović.

JULIJA ŠTOR

v Ljubljani, Prešernove ulice števil. 5.

Največja zaloga moških, damskih in otroških čevljev, dalje čevljev za lawn-tenis in pristnih goisserskih gorskih čevljev. 145 12—3

Elegantna in skrbna izvršitev po vseh cenah.

Najpriležnejši čevlji sedanjosti!

Gospod Ubald pl. Trnkoczy v Ljubljani.

Imam šest mesecev starega otroka, ki je bil do drugega meseca dojen. Takrat ga je pričela siliti moja soproga tudi z Vašim „Sladinom“ (Doktor pl. Trnkoczya „Sladni čaj“). In kakor hitro je pričel uživati „Sladin“, se ga ni moglo več pripraviti, da bi še pil materino mleko. Od tistega časa dobiva edino le „Sladin“ in je tako rejen, da se mu vsakdo čudi, kdor ga vidi. Ker sem prepričan, da je Vaš „Sladin“ res dobro hranivo za otroke, prosim, pošljite mi ga 30 zavojev, ker ga hočem priporočati tudi drugim.

Z odličnim spoštovanjem
21. II. 1909.

Franc Dekleva
Slavina (Prestranek), Notranjsko.

V najinem založništvu je izšla:

VOJVODINA KRANJSKA

Izdava A za šole:

17 zemljepisnih nariskov v barvotisku z besedilom in dodanimi pojasniteljem zemljepisnih znamenj.

Sestavil in narisal

FRAN MAROLT,

učitelj v Ljubljani.

Visoki deželni svet kranjski je z razpisom z dne 25. maja 1907, št. 2463, odobril in pripustil to učilo v uporabo kot razredno na ljudskih in meščanskih šolah s slovenskim učnim jezikom.

Vsi nariski, izvršeni na 18 listih, so risani v merilu 1:75.000. — Velikost 87 x 60 cm.

Torej ponazarjujo po minimalnem načrtu za zemljepisni pouk v ljudskih šolah izbrano učilo v taki velikosti in preglednosti, da ga vsi učenci vsega razreda lahko na daljavo čitajo.

Cena 10 K.

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani.

Cena 1 K.

Izdava B za učence:

17 zemljepisnih nariskov v barvotisku z besedilom.

Sestavil in narisal

FRAN MAROLT,

učitelj v Ljubljani.

Izbora učiva se naslanja doslovnno na podrobni učni načrt, ki ga je odobril c. kr. deželni šolski svet z razpisom z dne 27. decembra 1903, št. 2791, in ki velja kot normativ za domoznanski pouk v četrtem šolskem letu 2-, 3-, 4- in večrazrednih ljudskih šol. Z razpisom vis. c. kr. deželnega šolskega sveta kranjskega z dne 28. januarja 1908, št. 468, je to učilo odobreno kot učilo na ljudskih in meščanskih šolah.